یادداشت

فیل سفید اقتصاد ایران

بنزین در اقتصاد ایران فراتر از یک حامل انرژی یا کالای مصرفی صرف، نماد رانتی تاریخی و ترومای جمعی است. برای چندین نسل، بنزین در کشور با قیمتی بسیار پایین‌تر از هزینه تمام‌شده و قیمت‌های جهانی عرضه می‌شده است. این امر باعث شده است جامعه ایرانی، دسترسی ارزان به آن را حق مسلم و همیشگی خود بپندارد و به‌دلیل این باور ریشه‌دار، در برابر هرگونه تغییر قیمت آن، مقاومت روانی شدیدی داشته باشد. افزایش قیمت بنزین در سال ۱۳۹۸ و پیامدهای اجتماعی آن نیز یک ترومای جمعی در اذهان ایرانیان ایجاد کرده است که هرگونه تغییری در قیمت آن خواناخواه برای جامعه روان‌زخم‌خورده یادآور دردهایی است که می‌توانند واکنش‌های نامتناسبی ایجاد کنند. از این رو مساله بنزین در اقتصاد ایران را می‌توان «فیل سفید» سیاستگذاری کلان در کشور دانست. اصطلاح «فیل سفید» به پروژه‌های گران و کم‌فایده اشاره دارد که از سویی حفظ وضع موجود (پرداخت یارانه پنهان بسیار زیاد) آن بسیار پردردسر و زیان‌بار است و هزینه‌های آن، با سودمندی‌اش تناسبی ندارد و از سوی دیگر رها کردنش (افزایش قیمت) دشوار به نظر می‌رسد. با وجود این نلهینگی از منظر هزینه-فایده، این پروژه‌ها همچنان به‌عنوان ابزار امتیازدهی به گروه‌های همسو یا ایجاد تعادل‌های ناکارآی اجتماعی یا گروه‌های نامهمسو، شکل می‌گیرند که تغییر آنها بسیار دشوار، مثل بلندکردن یک فیل است. در مساله بنزین نیز گویی در قراردادی نانوشته نظام حکمرانی کشور این رانت را در همه این دهه‌ها به مردم داده است تا نارضایتی آنها را از انواع ناکارآمدی‌های سیاستی تعدیل کند.

استعاره «فیل در اتاق» (Elephant in the room) نیز اصطلاحی در زبان انگلیسی برای یک موضوع، پرسش یا مساله مهم (به بزرگی و غیر قابل انکاری یک فیل) است که به روشنی همه از آن اطلاع دارند؛ اما به‌طور جمعی ترجیح می‌دهند، وانمود کنند که وجود ندارد و هیچ‌کس به آن اشاره نمی‌کند یا نمی‌خواهد در مورد آن صحبت کند؛ زیرا دست کم برخی از آنها را معذب می‌کند و از نظر شخصی، اجتماعی یا سیاسی شرم‌آور، بحث‌برانگیز یا خطرناک است. این استعاره هم برای تحلیل اقتصاد سیاسی قیمت‌گذاری بنزین در ایران تا حد خوبی گویا و دقیق است.

قیمت پایین بنزین، مانند تمام مداخله‌های قیمتی دولت زیر قیمت تعادلی، همواره منابع عظیم رانتی و ذی‌نفعان قدرتمندی ایجاد کرده است که در برابر تغییر آن مقاومت می‌کنند. در تعادل بدشکل گرفته، همه ذی‌نفعان ترجیح داده‌اند در توافقی نانوشته مساله‌ای به روشنی مهم یارانه پنهان بنزین را نادیده بگیرند و درباره ناکارآمدی شیوه قیمت‌گذاری آن و راه‌حل واقعی (افزایش تدریجی و مدیریت‌شده قیمت به همراه جبران موثر) به طور شفاف و عمومی صحبت نکنند. از قضا این فیل تنها در اتاق ایستاده نیست، بلکه به‌طور فعالانه دیوارها را خراب می‌کند؛ باعث اتلاف منابع ملی می‌شود، به قاچاق گسترده دامن می‌زند، آلودگی مرگبار هوای کلان‌شهرها را تشدید می‌کند و بودجه دولت را به می‌بلعد.

در همه این سال‌ها سیاستگذار به جای بیرون کردن این فیل سفید از اتاق اقتصاد ایران، انرژی خود را صرف همزیستی با این فیل سفید کرده است تا آنجا که سنگینی فشار آن بر بودجه و رفاه مردم دیگر جایی برای انکار آن نگذاشته است. وقتی سایر نشانه‌های انواع ناکارآمدی سیاستی، مانند انواع نابرابری‌ها در حوزه انرژی، ملموس‌تر از همیشه در زندگی روزمره مردم لمس می‌شود و تعداد ذی‌نفعان به گستره ده‌هامیلیون نفر افرادی است که هریک به نوعی از این رانت قیمت پایین بنزین استفاده می‌کنند، کاهش این رانت تصمیم دشواری است؛ حتی اگر نظام حکمرانی مصمم به بلندکردن این فیل باشد. تغییرات اخیر در قیمت بنزین، اگرچه دیرهنگام اما نشانه پایان این دوره انکار است، ولی باید توجه کرد که مانند حکایت فیل در تاریکی مولانا، که هرکس از زاویه خود در تاریکی اتاق فهمی از واقعیت موجود داشته، در اینجا نیز اگر شمع علم در کف داشته باشیم، راهی جز حرکت در مسیر واقعی کردن قیمت برای مهار این فیل سفید باقی نمانده است.

لازمه این سیاست قیمتی در یک برنامه اصلاحی تدریجی، یک گفت‌وگوی اجتماعی صادقانه و ارتباط شفاف و مستمر سیاستگذار و مردم است که در آن به جامعه توضیح داده شود که اساسا یارانه‌ها چرا وضع شده‌اند و چگونه توزیع می‌شوند، چه میزان هزینه بر دوش دولت می‌گذارند، مبلغ واقعی یارانه‌های پنهان و فرصت‌های از دست‌رفته چقدر است، چه کسانی بیشتر از این یارانه پنهان بنزین بهره‌مند می‌شوند و چه پیامدهایی بر مصرف، محیط‌زیست، کارآیی اقتصادی و وضعیت مالی بخش انرژی دارند و حذف آنها چه منافع ملموسی به همراه خواهد داشت.

خروج از دام «تعادل بد» فعلی در مساله بنزین نیازمند یک قرارداد اجتماعی جدید و یک برنامه گذار هوشمندانه است که شامل سرمایه‌گذاری گسترده در حمل‌ونقل عمومی، هدفمندی دقیق با استفاده از فناوری، اصلاح تدریجی قیمت‌ها همراه با جبران واقعی به نیازمندان و شفافیت کامل در مورد درآمدها و هزینه‌ها باشد. تا زمانی که این اتفاق رخ ندهد، بنزین کماکان به‌عنوان فیل سفید سیاستگذاری اقتصاد ایران، در همان زمان که انکار می‌شود، آینده اقتصاد ایران را زیر پاهای سترگ خود بیش از پیش شکننده می‌کند.

دکتر مهدی فیضی
عضو هیات علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه فردوسی
Alborz.payam@gmail.com

پیام آشنا گزارش می دهد

سرمایه‌گذاری گسترده در تولید؛ تنها راه اصلاح معیشت مردم

محبوبه بیدگی – رضاپور کارشناس اقتصادی تأکید می‌کند که: تحقق تولید داخلی نیازمند شکل‌گیری اعتماد متقابل میان مردم و دولت است؛ اعتمادی که بر پایه شفافیت، پاسخ‌گویی و مشارکت واقعی مردم در تصمیم‌سازی‌ها استوار باشد.

تاکید رهبر معظم انقلاب بر نقش بنیادین تولید در رشد اقتصادی کشور و همچنین ضرورت این مسیر برای کلید حل مشکلات معیشتی و ارتقاء توان اقتصادی مردم در اولویت استاد طرفی سرمایه‌گذاری به عنوان عامل جهش تولید و زیربنای توسعه واقعی کشور از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در این راستا، کارشناسان اقتصادی نیز معتقدند که تحقق تولید بدون تقویت سرمایه‌گذاری داخلی و جذب سرمایه‌های خارجی ممکن نیست؛ ایجاد ثبات در سیاست‌های اقتصادی، بهبود فضای کسب‌وکار و حمایت مؤثر از تولیدکنندگان باید در دستور کار دولت و نهادهای تصمیم‌گیر قرار گیرد تا بستر لازم برای تولید پایدار فراهم شود، همچنین، نقش بخش خصوصی و تعاونی‌ها در این مسیر حیاتی است، چرا که با حضور فعال آنان می‌توان ضمن کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی، مسیر توسعه متوازن و اشتغال‌زا را هموار کرد.

اما حمید رضاپور کارشناس اقتصادی در این زمینه، یکی از چالش‌های اساسی اقتصاد کشور را کمبود سرمایه‌گذاری در حوزه‌های تولیدی عنوان کرده و می گوید: رشد تولید بدون تزریق سرمایه و حمایت‌های هوشمندانه امکان‌پذیر نیست، و دستیابی به پیشرفت پایدار نیازمند یک نگاه جامع به مسئله سرمایه‌گذاری است.

این کارشناس اقتصادی با اشاره به نقش محوری مردم در این روند، سرمایه‌گذاری مردمی و رکن اصلی تحقق تولید، تاکید می کند: دولت باید زمینه‌ها و شیوه‌های لازم را برای مشارکت بخش خصوصی فراهم کند، هرچند سرمایه‌گذاری از سوی مردم اولویت دارد، اما در مواقعی که بخش خصوصی انگیزه یا توان کافی را ندارد، دولت می تواند به عنوان جایگزین وارد میدان شود تا چرخ تولید متوقف نماند.

وی ادامه می دهد: اصلاح وضعیت معیشت مردم تنها با برنامه‌ریزی دقیق ممکن است و این برنامه‌ریزی بدون مقدمات لازم از جمله سرمایه‌گذاری گسترده در تولید به نتیجه نخواهد رسید؛ از این‌رو، هماهنگی بین اراده مردمی و تدبیر دولتی برای بازسازی بنیان تولید ضروری است.

رضاپور تأکید می‌کند که: تحقق چنین هماهنگی نیازمند شکل‌گیری اعتماد متقابل میان مردم و دولت است؛ اعتمادی که بر پایه شفافیت، پاسخ‌گویی و مشارکت واقعی مردم در تصمیم‌سازی‌ها استوار باشد، چرا که بدون حضور فعال بخش خصوصی، حمایت از کارآفرینان و تسهیل فضای کسب‌وکار، نمی‌توان انتظار داشت که تولید ملی جان تازه‌ای بگیرد، دولت باید نقش سیاست‌گذار و پشتیبان را ایفا کند نه بازیگر اصلی اقتصاد، تا ظرفیت‌های مردمی بتوانند به شکلی سالم و پایدار در مسیر توسعه ملی به‌کار گرفته شوند.

به گفته این کارشناس اقتصادی نقش دولت در فرآیند، تسهیل‌گر و پشتیبان است، دولت باید موانع تولید را بردارد، فضای اقتصادی را برای فعالیت بخش خصوصی آماده کند و امنیت سرمایه‌گذاری را تضمین نماید، در مقابل، مردم نیز باید سرمایه‌های خرد و کلان خود را از فعالیت‌های غیرمولد به سمت بخش‌های تولیدی هدایت کنند.

وی با بیان اینکه وقتی سرمایه‌ها وارد عرصه تولید شوند، دیگر به سمت فعالیت‌های مضر و غیرسازنده مانند خرید طلا، ارز و دلالی سوق پیدا نمی کنند، یادآور می شود: این تغییر جهت، علاوه بر تقویت بخش واقعی اقتصاد، می تواند زمینه‌ساز ثبات بازارهای مالی و کاهش التهاب اقتصادی در کشور شود.

رضاپور با تاکید بر نقش بانک مرکزی و دولت در هدایت سرمایه‌ها به مسیر تولید خاطرنشان می کند: مدیریت هوشمند منابع مالی، ساماندهی نظام بانکی و حمایت از کارآفرینان از جمله اقداماتی است که می‌تواند در حمایت از سرمایه‌گذاری تولیدی مؤثر واقع شود./

در نهایت می توان گفت که همدلی و همکاری میان دولت، مجلس و مردم به رونق اقتصادی، بهبود معیشت و ایجاد اشتغال پایدار در کشور منجر می شود و تحقق این امر نه تنها به معنای رشد تولید، بلکه حرکت به سوی آینده‌ای پایدار، پویا و متکی بر توان داخلی خواهد بود.

mojgan.bidaki۸۸@gmail.com

رونمایی از چهار محصول نوآورانه در نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری البرز

دبیر برگزاری نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری با اعلام این خبر گفت: در نخستین روز نمایشگاه از دو محصول و سپس روزانه یک محصول نوآورانه در نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری رونمایی خواهد شد.

به گزارش پیام آشنا، مهدی عباسی همچنین با اشاره به دیگر برنامه های جانبی نمایشگاه گفت: بر اساس برنامه‌ریزی های انجام شده شش تفاهم نامه همکاری نیز در زمان برگزاری نمایشگاه امضا خواهد شد. وی با اشاره به چگونگی بازدید از نمایشگاه افزود: بازدید برای عموم علاقمندان به حوزه فناوری آزاد است و البته بازدیدهای گروهی دانشجویی و دانش آموزی نیز در قالب تورهای فناوری برنامه ریزی شده است. عباسی با اشاره به سایر برنامه های جنبی در نمایشگاه گفت: در نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری برای فناوران مشاوره های مختلف و مورد نیاز از جمله حقوقی بیمه مالیات دانش بنیانو اتاق بازرگانی انجام خواهد شد. همچنین چندین کارگاه آموزشی نیز برای فناوران برگزار می شود.

وی افزود: کارگاه های آموزشی با موضوع تحلیل محیط کسب و کار، مالکیت فکری، ثبت برند و طرح صنعتی و حقوق آن، معافیت مالیاتی و قوانین مالیاتی و همچنین مدیریت برندینگ و بازاریابی دیجیتال و مدیریت مالی برای مدیران غیر مالی از جمله کارگاه های آموزشی است که در نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری برگزار خواهد شد.

گفتنی است نمایشگاه هفته پژوهش و فناوری استان از شنبه هشتم آذر تا دوشنبه دهم آذر به مدت سه روز در مجتمع تجاری و اداری البرز بل‌سنتر (بلوار شهید چمران کرج) برگزار خواهد شد.

عدم تخصیص ارز و کاهش تولید شیر خشک

یک مسئول صنفی گفت: شیر خشک کودک از ابتدای سال تا ۵ آذر ماه فقط ۳۷ میلیون دلار ارز دریافت کرده است در حالی که این کالا سالانه به ۲۵۰ میلیون دلار ارز نیاز دارد.

به گزارش پیام آشنا، کالاهای اساسی اعم از دارو، محصولات کشاورزی، تجهیزات پزشکی، مواد اولیه شیر خشک کودک از جمله اقلامی است که با ارز ترجیحی تأمین می‌شود. کسری بودجه دولت، سهم ارزی این کالاها را در قانون بودجه ۱۴۰۴ نسبت به سنوات گذشته کاهش داد. این کاهش منجر به بحران نهاده‌های دامی در صنعت دامپروری، کاهش تولید شیر خشک کودک و... شده است.

سخنگوی مرکز مبادله ارز و طلای ایران در این هفته عنوان کرده بود، از ابتدای سال جاری تا ۵ آذر ماه، ۳۷ میلیون دلار برای واردات شیر خشک تأمین ارز صورت گرفته است که رشد ۶۸ درصدی را نسبت به سال گذشته نشان می‌دهد.

اصغر یالسینی افزوده بود، علاوه بر این، بانک مرکزی در سرفصل دیگری، تأمین ارز برای مواد اولیه کارخانه‌های شیر خشک نیز داشته است. در واقع، طی این مدت، ۳۰۳ میلیون دلار برای واردات مواد اولیه غذا، شیر خشک و مکمل صورت گرفته است که رشد ۳۵ درصدی را نشان می‌دهد. این تأمین ارز در حالی است که تولیدکنندگان شیر خشک نوزاد از کاهش تولید در مهر و آبان خبر می‌دهند.

حوزه ثبت ملک کرج – ناحیه سه
هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۴۶۰۳۳۱۰۱۱۰۰۸۲۰۶ مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۲۴ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبتی ناحیه سه کرج تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی خانم فاطمه صغری قوچی بشناسنامه شماره ۸ صادره از بستان آباد فرزند احد در ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی در آن به مساحت ۴۰۰/۱۳ متر مربع که مساحت ۳۳۸/۵۲ متر مربع از پلاک ۵۴۹ فرعی و مساحت ۶۱/۶۱ متر مربع از پلاک شماره ۴۱۴ فرعی از ۱۴۳ اصلی میباشد واقع در البرز و با خریداری از آقای کریم اسماعیلی و با مالکیت مالکین اولیه آقایان ابوالقاسم و ابوالحسن و حسن مدیروستا تایید مینماید لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. ۲۰۵۷۱۷۳
تاریخ انتشار نوبت اول :۱۴۰۴/۰۹/۸ تاریخ انتشار نوبت دوم : ۱۴۰۴/۰۹/۲۴
حسین رضا نوری شاد – رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه سه کرج
از طرف محمدابراهیم یحیرایی

حوزه ثبت ملک کرج – ناحیه سه
هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی و اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی
برابر رای شماره ۱۴۰۴۶۰۳۳۱۰۱۱۰۰۸۰۵۶ مورخ ۱۴۰۴/۰۸/۱۷ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی حوزه ثبتی ناحیه سه کرج تصرفات مالکانه بلامعارض متقاضی آقای نیما ترابی بشناسنامه شماره ۰۳۱۰۵۳۲۸۵۱ صادره از تهران فرزند محرمعلی در ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی در آن به مساحت ۵۳/۲۰ متر مربع مفروز از پلاک شماره ۱۵ فرعی از ۱۷۰ اصلی واقع در البرز و با خریداری از آقای حسن ترابی وبا مالکیت مالک اولیه آقای غلامحسین ترابی تایید مینماید لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مراجع قضایی تقدیم نمایند بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد. ۲۰۵۵۰۶۸
تاریخ انتشار نوبت اول ۱۴۰۴/۰۹/۰۸ تاریخ انتشار نوبت دوم : ۱۴۰۴/۰۹/۲۴
حسین رضا نوری شاد
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک ناحیه سه کرج
از طرف محمدابراهیم یحیرایی